



© Arxiu fotogràfic del Consorci del Patrimoni de Sitges

| | |
|--------------------------|---|
| Obres | <i>Visió nocturna parisenca // Escena de restaurant nocturn de París</i> , d'Hermen Anglada-Camarasa (Barcelona, 1871 - Pollença, 1959) |
| Lloc i data | París, cap a 1899 (ambdues) |
| Matèria / Tècnica | Pintura a l'oli sobre taula (ambdues) |
| Mides | 23,5 x 35 cm // 26,5 x 35 cm |
| Col·lecció | Museu del Cau Ferrat, Sitges. Col. Santiago Rusiñol, núm. inv. 30.705 i 30.666 |

Descripció i context històric

Hermenegild Anglada-Camarasa es formà amb Tomàs Moragas i Modest Urgell. Començà en un realisme detallat, que es manifestà en la individual de la Sala Parés de Barcelona, el 1894, amb poc èxit de públic i de crítica. Per això i per l'oposició familiar a que fos pintor, marxà a París, a l'Académie Julian, i després d'anys molt difícils aconseguiria, vers el 1900, iniciar una fulgurant carrera internacional.

Del moment inicial d'èxit són les dues obres del Cau Ferrat, datables cap al 1899. Procedeixen molt segurament de la individual que va fer el 1900 a la Sala Parés. Segons Miquel Utrillo, a *Pèl & Ploma*, Rusiñol i Llimona hi adquiriren obres. És gairebé segur que les de Rusiñol siguin les tauletes del Cau Ferrat. Altres diaris i revistes ressenyaren l'exposició: *Diario de Barcelona*, *La Vanguardia*, *La Publicidad*, *La Renaixença*, *El Diluvio*, *Juventut*, *La Veu de Catalunya*, etc. La mostra portà a Barcelona el "neo-impressionisme", com digué Alfred Opisso, referint-se al corrent més nou sortit fins aquell punt a França –el país capdavanter en la originalitat pictòrica–, després de l'Impressionisme. Conscient de la seva heterodòxia, Anglada acompanyà les pintures d'acadèmies per demostrar el seu domini de les tècniques clàssiques.

Anglada se sumava a l'onada de innovacions que a Catalunya havien iniciat els modernistes. Les principals fites de la revolució pictòrica catalana post-modernista, les individuals barcelonines de Joaquim Mir, Isidre Nonell i Marià Pidelaserra del començament de segle –totes també a Sala Parés–, foren posteriors a la d'Anglada. Ell era, així, el gran pioner, al seu país, d'una modernitat que donava un pas endavant respecte al Modernisme aportat per Casas o el mateix Rusiñol des dels primers anys noranta.

Aquí entrà en contacte aleshores amb Els Quatre Gats, cerveseria i cabaret que aglutinava la vida cultural més moderna. El principiant Picasso havia fet la seva primera exposició allà el febrer del 1900, i així s'introduí al nucli modernista. No havia estat a París i les obres d'Anglada donaren l'oportunitat al malagueny de conèixer la pintura més avançada que es feia a Europa, i impactaren en ell. L'exposició Anglada de 1900, amb les tauletes del Cau Ferrat, fou l'espurna que encendria la modernitat de Picasso, fonamental en l'art mundial del segle XX.

A l'exposició d'Anglada també comprà obra el vinater, després ennoblit, Pere Grau Maristany: *Casino de París*, més gran que les peces comprades per Rusiñol. Esdevindria la més pagada mai en una subhasta a Espanya.

Feia poc que el pintor havia introduït els temes del París nocturn. Són ambients festius que Toulouse-Lautrec, entre d'altres, havia posat de moda. Anglada, que fins aleshores havia tingut a París uns inicis dubitatius, incerts i poc productius econòmicament, se centrà en aquests temes des de 1898, en freqüentar-hi teatres, locals d'oci, cafès-concert, cabarets, restaurants, etc., món que va conèixer de la mà de l'interessant pintor peruà Carlos Baca-Flor.

La brillantor i les lluminàries dels locals i la indumentària femenina donaven a Anglada estímuls cromàtics nous, traduïts només amb grans taques de colors difuminats i irisats. Era el fruit de diverses influències postimpressionistes acusades per ell; però no era un estil mimètic d'un pintor de moda concret. Va ser l'elaboració que el pintor assolí partint de molts estímuls artístics i vitals, sobreposats -i desplaçant- el seu realisme minuciós i vigorós d'abans.

Las visions nocturnes i rutilants oferiren a Anglada un doble motiu de transgressió, quan a la pintura més viva se li començava a demanar heterodòxia pel damunt de tot –tònica mantinguda d'aleshores fins ara–: d'una banda aquells ambients, sovint interiors il·luminats amb llum artificial, eren propicis a ser tractats amb combinacions de colors i textures molt trencadores en les línies dels corrents post-impressionistes dominants, abans que l'Avantguarda dinamités la línia innovadora de l'art i la substituís per una altra més lluny encara de la tradició; d'altra banda, el món de l'espectacle nocturn atorgava a l'art d'Anglada un grau de transgressió temàtica que incomodà l'Església catòlica.

No tornaria a radicar definitivament a Barcelona, tot i que la seva família hi continuava vivint. Volgué restar integrat al món del París més viu –on també dugué una important tasca docent–, fins al punt d'obtenir-hi la nacionalitat francesa. Tanmateix l'inici de la primera Guerra Mundial, el 1914, el foragitaria de França i trobaria refugi a Mallorca, als voltants de Pollença.

Gràcies a pintures com les del Cau, Anglada inicià fulgurantment una carrera internacional extraordinària, dins el gran i divers post-impressionisme que vivia a París temps de brillantor inusitada, ben diferenciat de la pintura burgesa convencional, que s'hi movia també pròsperament. Curiosament aquell pintor barceloní que mai es sentí còmode a Barcelona, hi tindria, quan ja no hi vivia, el primer d'una llarga sèrie d'èxits internacionals.

Aquella carrera d'èxit portaria Anglada a triomfar espectacularment, entre 1901 i 1904 –any de canvi en la seva temàtica–, a nombroses exposicions a París (Salons), Berlín (Schulte Kustsalon), Brusel·les (Libre Esthétique), Gant, Londres (International Society of Fine Arts), Venècia (V Biennale), Munic (Secession), Dresde (Kunstaustellung) o Viena (Secession). Aquesta cadena es perllongaria en anys següents, quan ell havia contactat amb l'esclat colorístic, intens i brillant de la indumentària popular valenciana,

vista en una estada fugaç a València l'estiu del 1904, però que col·leccionaria i que alimentaria els pretextos temàtics que l'autor necessitava per fer el tipus de pintura embriagadorament cromàtica que feia. Ara triomfaria a Munic, Venècia (VI, VII i XI Biennals), de nou París lògicament (Salon National, d'Automne et des Orientalistes), Barcelona, Berlín, Brussel·les, Londres, Zuric, Buenos Aires –on obtingué el Gran Premi el 1910–, Roma –Gran Premi, 1911–, Praga i Moscou.

Tenia clients tan destacats com el príncep de Wagram, Henri de Rothschild, Ivan Morozov, Serge Diaghilev o Francesc Cambó, i queda obra seva a museus de Sant Petersburg, Moscou, Venècia, Estocolm, Castres, Nova York, L'Havana, Buenos Aires o Londres.

A partir de la gran guerra perdé contacte amb França, i després de grans exposicions a Barcelona, Madrid i Bilbao, que el consagraren a l'estat espanyol, el paisatge especial mallorquí incidí molt en la seva evolució, i en tornar la pau fou als Estats Units on més exposà, especialment invitat pel Carnegie Institute (Pittsburgh, Washington, New York, Chicago, Des Moines, Los Angeles, Dallas, Filadelfia, San Diego, St. Louis, Boston, Cleveland, Providence).

Feu grans exposicions a Buenos Aires –on tenia molts deixebles i va ser-hi molt estimat tot i no haver-hi estat mai–, Barcelona (Exposició Internacional, 1929), Londres (1930), on va sortir la primera gran monografia sobre ell, i Liverpool.

La Guerra Civil espanyola de 1936-1939 el sorprengué a Barcelona, on tenia oberta una individual a la Pinacoteca. La Generalitat de Catalunya li permeté instal·lar-se al Monestir de Montserrat, tancat al culte per la guerra. L'orografia montserratina li desvetllà una extraordinària sèrie de paisatges, la seva darrera època veritablement creativa. Després d'un llarg exili a França, al retorn a Mallorca el 1948, ja molt gran, no interrompé l'activitat pictòrica, però ho va fer ja dins paràmetres repetitius.

Bibliografia bàsica

FONTBONA, Francesc & MIRALLES, Francesc. *Anglada-Camarasa*. Barcelona: Ediciones La Polígrafa, 1981.

FONTBONA, Francesc & MIRALLES, Francesc. *El París d'Anglada-Camarasa*. Madrid: Generalitat de Catalunya-Delegació a Madrid, 1994.

FONTBONA, Francesc & MIRALLES, Francesc. *Anglada-Camarasa. Dibujos. Catálogo razonado*. Barcelona: Editorial Mediterrània, 2006.

HUTCHINSON HARRIS, S. *The art of H. Anglada Camarasa. A study in modern art*. Londres: The Leicester Galleries, 1929.

VILLALONGA CABEZA DE VACA, María. *Anglada-Camarasa. Desde el Simbolismo a la Abstracción*. Madrid-Frankfurt am Main: Iberoamericana Vervuert, 2015.

Dr. Francesc Fontbona, Membre de l'Institut d'Estudis Catalans i de la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi

Sitges, agost de 2020



Museu del Cau Ferrat
Museu de Maricel
Museu Romàntic
Palau de Maricel
Can Falç
Fundació Stämpfli

Oficines: carrer Davallada, 12,
3a planta
Edifici Miramar
08870 Sitges
Tel. 93 894 03 64
Fax 93 894 85 29
m.sitges@diba.cat
www.museusdesitges.cat